

Prosjektbeskrivelse – miljøvurdering – terskler i Valle kommune

Formål

Formålet med prosjektet er å evaluere eksisterende terskler i Valle kommune. 5 terskler danner utgangspunkt for evalueringen og en overordnet vurdering av mulige tiltak; Einangsmoen, Grimestrond, Prestfoss, Harstad og Flårenden.

Utredningsarbeidet skal ha en trinnvis tilnærming.

Bakgrunn for prosjektet

Bakgrunnen for prosjektet er krav fra Valle kommune framsatt i forbindelse med åpning av vilkårsrevisjon av Otravassdraget. NVE åpnet revisjon juni 2019. Otteraaens Brugseierforening (OB) kommenterte krav om endringer i 5 terskler i revisjonsdokument datert 3. juli 2021, se side x.. I møte med Valle kommune 4. november 2021, ble problemstillingen drøftet og en er omforent om at det er behov for økt kunnskap om miljøforholdene i terskelbassengene.

Overordnet mål for prosjektet er å evaluere eksisterende terskler og identifisere mulige miljøforbedrende tiltak. .

Målet er å identifisere mulige løsninger innenfor et handlingsrom som er teknisk, juridisk og økonomisk mulig – også i forhold til hvilke forbedringer tiltakene vil gi og i forhold til ulike interesser/brukergrupper.

Bakgrunn for bygging av tersklene

Gjennom flere konsesjoner er det gitt tillatelse til OB å overføre vann fra Otra ved Sarvsfossen og en rekke sidebekker til Otra for lagring i Botsvatn. Manøvreringsreglementet for Otravassdraget som er gitt til OB, slår fast at vassføringen om sommeren ikke skal underskride 5 m³/s om sommeren og 2 m³/s om vinteren målt ved Valle VM. Vassføringen vil normalt variere en del gjennom året som en følge av tilsig i restfeltet. Viser her til vassføringsmålinger ved Valle VM.

Den viktigste årsaken til at tersklene ble bygget på 60 tallet, var ønsket om å opprettholde et vannspeil som en følge av at mye av vannet ble ledet vekk fra elva.

Det må klargjøres hvilke andre formål og interesser som lå til grunn for valg av løsning de ulike plassene. (OB vil før utredningen starter hente fram opplysninger knyttet til formålet med å bygge de enkelte tersklene nevnt over fra skjønn annen tilgjengelig informasjon).

Geografisk avgrensning

Prosjektet avgrenses geografisk til hovedelva gjennom Valle sentrum, fra Honnevje i nord til terskel Flårenden i sør med fokus på ovennevnte 5 terskler med tilhørende terskelbasseng.

Tematisk avgrensning

Bleka har tidligere gått til Hallandsfossen, og finnes i dag sporadisk i (terskel) Flårenden. Bleka som finnes i Flårenden antas å være et resultat av utsettinger. Vurderinger av om det skal skje ytterligere utsetting av bleke i Flårenden er ikke en del av dette prosjektet. Tiltak for å øke blekas muligheter for rekruttering i terskelbassenget kan vurderes tatt inn.

På lave vassføringer kan fisk i liten grad vandre oppstrøms forbi terskelbassengene på strekningen. Fordeler og ulemper med å gjenopprette fiskevandring skal belyses.

Det er grunn til å tro at det er lavere biologisk mangfold i stillestående vann enn på strykstrekningene. I den grad det temaet skal belyses skal det være knyttet opp til andre brukerinteresser som kvalitet på fisk og utøvelse av fiske. Relevant metodikk for kartlegging kan være miljø DNA.

Bruk av området og vassdraget er i liten grad beskrevet, men forutsettes godt kjent i lokalmiljøet. Faktisk og ønsket bruk av elva skal kartlegges og dokumenteres.

Velegnet metodikk vil være åpne møter, intervjuer og telefonsamtaler. Ferdsl på elva, bading, ferdsl langs elva og fisking antas å være de viktigste interessene.

Organisering

Første fase vil være å få en bedre oversikt over relevante problemstillinger som berøres både med tanke på å identifisere fordeler og ulemper med dagens terskler.

Endelig prosjektbeskrivelse utarbeides av OB i samarbeid med eksterne konsulentmiljø.

OB er deretter prosjekteier mens valgt konsulentfirma har prosjektleder og nødvendige underleverandører.

I tillegg etableres det en rådgivningsgruppe som består av representanter fra Valle kommune og andre relevante representanter for allmenheten. I rådgivningsgruppa diskuteres framdrift, resultater og videre arbeid. OB innkaller og leder rådgivningsgruppa.

Prosjektleder er ansvarlig for utarbeidelse av sluttrapport.

Fremdriftsplan

Etablere nødvendige avtaler og oppnevning av rådgivningsgruppe:	innen mars 2022
Feltstudier og analyser:	sommer og høst 2022
Rapportering (sluttrapport)	februar 2023

Budsjett

Prosjektet finansieres av OB innenfor en ramme på kr 800 000.

også for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf kultuminneloven § 10. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal utformes under hensyn til at konsesjonen er en fornyelse, som ikke medfører nye inngrep, og skal derfor søkes holdt på et rimelig nivå.

De arkeologiske undersøkelsene og eventuelt utgravningene i reguleringssonen skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må derfor varsle fylkeskommunene om når magasinene planlegges nedtappet i god tid på forhånd.

9

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt

10

(Ferdsløp m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

Konsesjonæren plikter å utarbeide dybdekart/draft over Byglandsfjorden til bruk for båttrafikk og avmerker på kartet kjente farlige områder (skjær og grunner).

11

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Konsesjonæren pålegges å avsette 20 mill. kroner til et eget fond til undersøkelser og tiltak for å redusere begroing og forsuring i Otravassdraget. Fon-

det skal forvaltes av en egen styringsgruppe bestående av NVE, fylkesmennene, regulanten og de berørte kommuner. Midlene skal forvaltes til beste for hele vassdraget.

Det skal gjennomføres erosjonssikring langs Byglandsfjorden. Gjennomføringen skal skje i samsvarende med NVEs forbygningsplan av 18.06.96 eller ved alternative tiltak som ivaretar hensynene bak planen på en like god måte. Konsesjonæren dekker 75 % av kostnadene forbundet med gjennomføringen av tiltakene samt en like stor andel av framtidige vedlikeholdskostnader.

NVE dekker over årlige bevilgninger til forbygningsarbeider 25 % av kostnadene mot at kommunen overtar framtidige vedlikehold av denne delen.

Ansvar for gjennomføringen av arbeidet ligger hos regulanten i samarbeid med NVE, kommunen og grunneierne. Eventuelle klager i forhold til den nærmere planlagte gjennomføring av tiltakene avgjøres av departementet.

Dersom inngrepene forårsaker ytterligere erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.